

**STANOWISKO RADY MIEJSKIEJ W MOSINIE
z dnia 9 grudnia 2015 r.**

**w sprawie opublikowanego przez Ministra Środowiska projektu „Białej Księgi Ochrony
Złóż Kopalin”**

Na podstawie art. 6, art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515 z późn. zm.), § 22 ust. 3 pkt 2 załącznika do Uchwały Nr LI/369/13 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 3 grudnia 2013 r. w sprawie Statutu Gminy Mosina (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego z 2014 r., poz. 154 i poz. 156), Rada Miejska w Mosinie wnosi o wykreślenie z wykazu złóż kopalin strategicznych, przedstawionego w konsultowanej „Białej Księdze Ochrony Złóż Kopalin”, wszystkich uznanych za strategiczne złóż kopalin węgla brunatnego, które pośrednio czy bezpośrednio mogą wpływać na jakość i stan wód podziemnych na terenie Wielkopolski, tj. wykreślenie złóż Czempin, Gostyń, Krzywin, Mosina, Oczkowice. Ponadto Rada Miejska w Mosinie wnosi, aby dostęp do wody, która przewidziana jest dla ludności do spożycia, a także dla zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, uznany został za nadrzędny cel publiczny, w stosunku do celu publicznego, jakim jest bezpieczeństwo energetyczne Państwa.

U Z A S A D N I E N I E

W dniu 3 listopada 2015 r. Minister Środowiska opublikował „Białą Księgę Ochrony Złóż Kopalin”. Celem publikacji białej księgi jest zaprezentowanie, w szerokiej i jednocześnie analitycznej formie, opinii publicznej, istotnego dla funkcjonowania państwa zagadnienia, w tym przypadku ochrony złóż kopalin, umożliwiając ocenę potencjalnego wpływu wprowadzanych (proponowanych) regulacji w drodze otwartej dyskusji. Jak wynika z przedmiotowego dokumentu, w obecnym systemie prawnym występują dwa przypadki:

- 1) stwierdzono występowanie złoża lub też znaczne prawdopodobieństwo jego istnienia, ale nie są podejmowane w stosunku do niego jakiegokolwiek działania związane z ingerencją we wnętrze ziemi i wówczas takie złoże jest chronione aktami planistycznymi, w szczególności uregulowanymi w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r., poz. 199 z późn. zm.);
- 2) podejmowana i prowadzona jest działalność polegająca na korzystaniu z wnętrza ziemi, obejmująca przede wszystkim wydobywanie kopalin i wówczas ochrona złoża realizowana jest przez zróżnicowane instrumenty unormowane w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2015 r., poz. 1272 z późn. zm.).

Przedmiotowy dokument, tj. „Biała Księga Ochrony Złóż Kopalin” dotyczy natomiast sytuacji występującej pomiędzy, tj. kiedy złoże jest już udokumentowane, ale jeszcze nie jest eksploatowane. Zatem przedmiotowy dokument dotyczy sytuacji występującej pomiędzy omówionymi wcześniej dwoma przypadkami. Według autorów analizowanego dokumentu, reżim ochrony udokumentowanych złóż kopalin, a nie eksploatowanych, wymaga istotnych

zmian, aby mógł skutecznie pełnić swoje funkcje. Należy w tym miejscu zauważyć, że w obecnym stanie prawnym udzielenie koncesji na wydobycie kopaliny jest możliwe tylko i wyłącznie gdy wyrazi na to zgodę wójt, burmistrz, prezydent miasta. Innymi słowy z jednej strony gmina uchwalając studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ustala kierunki zagospodarowania przestrzeni oraz warunki ich zabudowy i zagospodarowania, a z drugiej rozpatrując wniosek o udzielenie koncesji bada, czy wniosek ten nie narusza przeznaczenia lub sposobu korzystania określonego w w/w dokumentach planistycznych. Zdaniem autorów „Białej Księgi Ochrony Złóż Kopalin” rozwiązanie to narusza, ogranicza lub wręcz uniemożliwia korzystanie Skarbowi Państwa z należących do niego złóż kopalin. Innymi słowy, zdaniem autorów opracowania, władztwo planistyczne gminy znacznie ogranicza możliwości czerpania korzyści przez Skarb Państwa z eksploatacji należących do niego kopalin.

W przedmiotowym dokumencie zaproponowane zostały warianty prawne przewidziane do dyskusji:

- 1) wariant I: pozostawienie status quo;
- 2) wariant II: jednolity system ochrony złóż kopalin;
- 3) wariant III: odrębny reżim ochrony dla ochrony złóż strategicznych;
- 4) wariant IV: ochrona w ramach tzw. obszarów funkcjonalnych.

Autorzy opracowania preferują wariant III polegający na wyodrębnieniu spośród złóż kopalin, złóż kopalin strategicznych, dla których ustanowiony reżim prawny stanowić będzie tylko częściową modyfikację rozwiązań powszechnie obowiązujących. Kwestią wymagającą niewątpliwie wyjaśnienia byłby sposób kwalifikowania złóż do grupy złóż kopalin strategicznych, tj. czy w drodze ustawy, czy rozporządzenia, a także warunków kwalifikowania, tj. np. „fizyko – chemiczne”, „geograficzne”, „ilościowe”, „mieszane”. Nie ulega jednocześnie wątpliwości, że przyjęte rozwiązania mają w taki sposób chronić złożo, a więc w taki sposób wpływać na sposób zagospodarowania powierzchni ziemi, aby zagwarantować przyszłą eksploatację tego złoża kopalin.

„Biała Księga Ochrony Złóż Kopalin” zawiera również propozycję metodologii tworzenia wykazu złóż strategicznych. W oparciu o zaproponowaną metodologię tworzenia wykazu złóż strategicznych w zakresie złóż węgla brunatnego, na terenie województwa wielkopolskiego wykazano złoża: Czempień, Gostyń, Krzywiny, Mosina, Oczkowice, Szamotuły.

Uwagi do przedmiotowego dokumentu można składać do dnia 15 grudnia 2015 r.

W związku z powyższym Rada Miejska w Mosinie oświadcza, co następuje.

Należy przede wszystkim zauważyć, że przedłożony do dyskusji dokument, tj. „Biała Księga Ochrony Złóż Kopalin” nie zauważa w ogóle rangi wody, czy to podziemnej, czy też powierzchniowej, jako tego elementu środowiska przyrodniczego, który jest niezbędny pojedynczemu człowiekowi, jak i całemu społeczeństwu nie tylko do rozwoju, ale przede wszystkim egzystencji. W obecnym stanie prawnym woda nie jest traktowana jako złożo kopalin. Tym samym jest pomijana ochrona wód w kontekście innych działalności, w tym przede wszystkim eksploatacji złóż kopalin. Wynika to wyraźnie z metodologii przedstawionej w konsultowanym dokumencie. Niewątpliwie należy sobie odpowiedzieć

na pytanie, co jest ważniejsze i co jest bardziej niezastępowalne. Czy ważniejsza jest woda odpowiedniej jakości służąca do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, czy może ważniejsza jest odkrywkowa eksploatacja węgla brunatnego dla celów energetycznych. Wody pitnej nie można zastąpić. Jak zostało to już zaznaczone, jej brak uniemożliwia funkcjonowanie społeczeństwa. Węgiel brunatny jako paliwo energetyczne można zastąpić innym paliwem energetycznym. Woda: brak alternatywy. Węgiel brunatny: alternatywa - inne paliwo energetyczne. W niniejszym przypadku mamy zatem do czynienia z ewidentną kolizją interesów: dostęp do wody pitnej, a bezpieczeństwo energetyczne. Do tej pory priorytet zyskiwało bezpieczeństwo energetyczne. Ale trzeba sobie jasno odpowiedzieć na pytanie, czy społeczeństwo będzie mogło korzystać z energetyki, jeżeli nie będzie miało dostępu do podstawowego, narodowego, niezastępowalnego dobra, jakim jest woda pitna. Zdaniem Rady Miejskiej w Mosinie odpowiedź jest negatywna.

Południowa część Wielkopolski jest bogata w zasoby wód podziemnych. Na tym terenie nakładają się dwa zbiorniki wód podziemnych, tj. GZWP Pradolina Warszawsko – Berlińska oraz GZWP Wielkopolska Dolina Kopalna. W oparciu o te zbiorniki wód podziemnych funkcjonuje ujęcie wody w rejonie Mosina – Krajkowo, zaopatrujące Poznański System Wodociągowy, a zatem aglomerację poznańską. Dla przedmiotowego ujęcia, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu rozporządzeniem z dnia 13 sierpnia 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, poz. 3556) ustanowił strefę ochronną ujęcia. Brak uwzględnienia wody pitnej, czy to podziemnej, czy powierzchniowej jako złoża kopaliny i jej ochrony jako nadrzędnego interesu publicznego powoduje, że aspekt ten został całkowicie pominięty w metodologii wyznaczania złóż kopaliny strategicznych konsultowanego dokumentu. Innymi słowy metodologia sporządzania wykazu złóż kopaliny strategicznych powinna być przeprowadzona przy uwzględnieniu zasobów wód podziemnych i innych kryteriów, także społeczno - gospodarczych. W tym miejscu wymaga zaznaczenia, że umieszczenie w wykazie złóż kopaliny strategicznych dla węgla brunatnego: Czempień, Gostyń, Krzywin, Mosina, Oczkowice, które bezpośrednio albo sąsiadują, albo wręcz pokrywają się z zasobami wód podziemnych i założona, docelowa ich eksploatacja wiązać się będzie z unicestwieniem występujących zasobów wód podziemnych. Zniszczenie zasobów wód podziemnych zaopatrujących przede wszystkim aglomerację poznańską spowoduje zniszczenie gospodarcze tej części regionu, ponieważ jeśli nie będzie wody dla celów spożywczych oraz dla zakładów wymagających wody wysokiej jakości, jeden z najlepiej rozwiniętych gospodarczo regionów Polski nie będzie mógł funkcjonować. Należy zauważyć, że już w latach siedemdziesiątych ubiegłego stulecia prowadzone były analizy dotyczące możliwości eksploatacji w/w złóż kopaliny. I wówczas właśnie ze względu na ochronę wód podziemnych zaopatrujących ludność (społeczeństwo) w wodę do spożycia, a także zaopatrujących zakłady wymagające wody wysokiej jakości, rozwój społeczno - gospodarczy regionu, w tym bardzo wysoką kulturę rolniczą, odstąpiono od eksploatacji tych złóż.

W związku z powyższym Rada Miejska w Mosinie stanowczo wnosi o wykreślenie z wykazu złóż kopaliny strategicznych przedstawionego w konsultowanym dokumencie, wszystkich uznanych za strategiczne złóż kopaliny węgla brunatnego, które pośrednio, czy bezpośrednio mogą wpływać na jakość i stan wód podziemnych na terenie Wielkopolski tj. wykreślenie złóż Czempień, Gostyń, Krzywin, Mosina, Oczkowice. Ponadto Rada Miejska

w Mosinie wnosi, aby dostęp do wody, która przewidziana jest dla ludności do spożycia, a także dla zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, uznany został za nadrzędny cel publiczny, w stosunku do celu publicznego, jakim jest bezpieczeństwo energetyczne Państwa.

PRZEWODNICZĄCA RADY
M. Kaptur
Małgorzata Kaptur